І чужому научайтеся,

Й свого не цурайтеся...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 100. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го ТРАВНЯ 1960 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 26, 1960 — No. 100. VOL. LXVII.

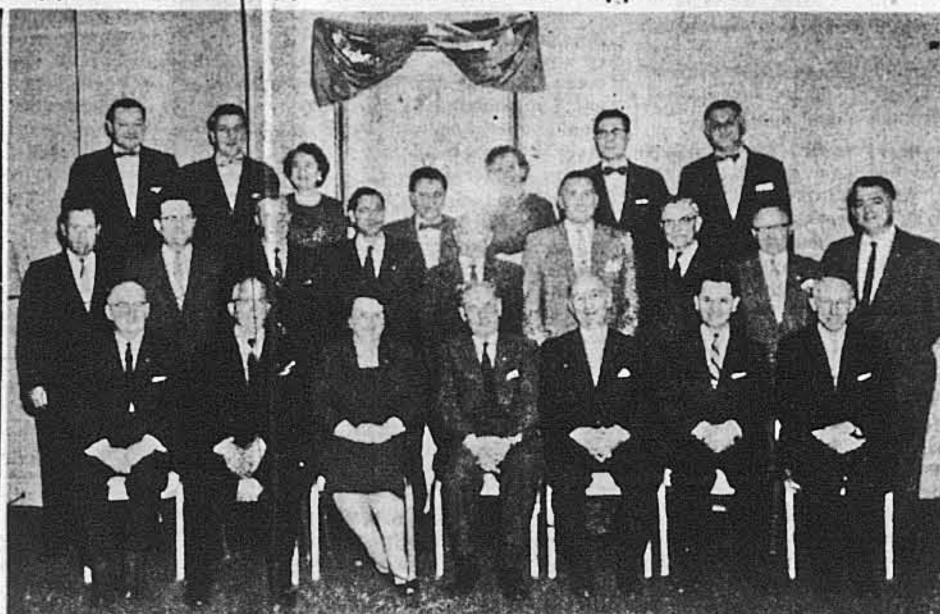
ЗДА ВИПУСТИЛИ НОВОГО САТЕЛІТА, ЩО ПОВІДОМЛЯТИМЕ ПРО ВОРОЖІ РАКЕТИ

ЙОГО НАЗИВАЮТЬ „ОКОМ НА НЕБІ" і „ШПИГУНОМ" КОСМІЧНИХ ПРОСТОРІВ

Вашингтон. — 24-го травня летунство ЗДА випустило нового 5,000-фунтового сателіта з бази в Кейп Канаверал на Флориді, який даватиме негайну осторогу про ворожі ракети, коли б їх хтось випустив. Це є, покищо, пробний сателіт, який з успіхом кружляє довкола Землі впродовж кожної 94.34 мінути між географічною шириною 28 ступнів на північ і південь від рівника. Новий сателіт названо "Midas" від початкових літер "Missiles Defense Alarm System." Його випущено при допомозі змодифікованих ракет „Атлас". На цьому сателіті є багато інструментів, які діють згідно з призначенням і передають потрібні сиґнали на Землю до відповідних стацій. "Midas", завдовжки 22-ох стіп, діяметр 5 стіп, не кружляє понад територією СССР, але він появлятиметься над територіями інших трьох комуністичних країн: Китаю, Північного В'єтнаму і Тибету. Найвищий пункт цього сателіта в космічних просторах становить 316 миль, а найнижчий — 300 миль. З урядового боку не повідомили, чи сателіт "Midas" не кружляє понад СССР тому, що так йому „наказали", щоб не спричинити загострення з Москвою під час того, як ведеться дискусія в Об'єднаних Націях над справою американського літака U-2, чи це звичайний припадок. Цей новий успіх американського летунства свідчить про те, що ЗДА роблять енерґійні зусилля в тому напрямку, щоб забезпечитися проти несподіваної атаки совєтськими далекосяжними ракетами. "Midas" звітуватиме про ворожу ракету так довго, як довго горить її мотор, це значить впродовж 5-ох мінут. Сателіт зможе подати напрям ворожої ракети, при допомозі радарових приладів ці вісті відбиратимуть наземні стації. Летунство плянувало випустити цей сателіт під час конференції в Парижі, але тоді це не вдалося, і тепер "Midas" кружляє понад Землею під час нарад ОН. Це, покищо, пробний сателіт, і його будуть постійно поліпшувати, і в 1963 році ті ракети мають бути вже досконалі, і тоді їх мусіло б кружляти над Землею стільки, щоб „очі" тих повітряних шпигунів могли бачити всі закутки на Землі. Сателіт "Midas" буде допоміжним арґументом для американських дипломатів, які вже від кількох років домагаються, щоб СССР погодилися на повітряну контролю атомових зброєнь, проти чого завзято протестує Москва. Представник державного департаменту Линколн Вайт сказав, що такі сателіти як „Midas" можуть відограти важливу ролю як контролери договору про роззброєння. Ця відповідь Вайта повинна заспокоїти східньо-німецьких комуністів, які вже назвали випущення нового американського сателіта „новою американською провокацією". Новий сателіт зможе повідомити про ворожий напад ракетами на 30 мінут наперед, а досі ЗДА мали такі засоби, які могли повідомляти про ворожу атаку ракетами тільки 15 хвилин наперед. ЗДА мають ракету „Атлас", яка пролітає віддаль 9,000 миль впродовж 52 мінут. Але ЗДА передбачають, що СССР може випустити свої ракети понад Північний бігун, і тоді ця віддаль була б коротша, і менше треба б часу на те, щоб ракета долетіла до ЗДА чи Канади. Урядово новий сателіт має назву „Midas II", бо 26-го лютого пробували випустити вже сателіт цього типу, але ця проба тоді не вдалася. В „Midas II" є інструменти, які важать 3,000 фунтів, що є найважчими досі інструментами, які випустили в простори ЗДА. Досі тільки два сателіти були важчі від „Midas". Один із них — це совєтський сателіт, випущений на початку цього місяця, а другий — це американський сателіт із 1958 року, який передавав із космічних просторів звернення президента Айзенгавера. Сателіт СССР важив 10,000 фунтів, а американський — 8,750 фунтів. Совєтський сателіт мав 3,249 фунтів інструментів, а американський із 1958 року — 150. З Пентаґону повідомляють, що в найближчому часі проєктується випустити нові сателіти, щоб поліпшувати цю розвідку з космічних просторів.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНСОЮЗУ ПІД ЧАС РІЧНИХ НАРАД В ТОРОНТІ

В тижні від 16 до 20-го травня ц.р. відбулися в Торонті, в Канаді, передбачені статутом звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу. Це вперше в 66-літній історії цієї організації відбулися такі наради на канадійській землі з виразною метою підкреслити американсько-канадійський характер цієї найстаршої і найбільшої української організації у вільному світі, що потрапила об'єднати в своїх організаційних рямках 79,000 членів (в цьому кругло 5,000 т. зв неактивних, себто таких, що вже виплатили свої забезпеченеві грамоти) та закумулювати 23 мільйони долярів майна, що тепер уже збільшується майже двома мільйонами річно. Річні наради проходили під знаком добра організацій та українських спільнот в Америці і Канаді та допомоги визвольним змаганням українського народу і під цим кутом винесено цілий ряд ухвал, включно з розділом 10,000 долярів на різні народні цілі та ухвалою створити опертий на добровільній базі спеціяльний фонд наглих потреб, мавши на увазі зокрема загострену міжнародну ситуацію та українські визвольні

змагання. На фотографії, знятій в готелі Кінґ Едвард, в якому відбувалися наради, у першому ряді (від ліва) сидять: голова Головної Контрольної Комісії д-р Вол. Ґалан, гол. касир Роман Слободян, заступниця гол. предсідника Анна Герман, головний предсідник Дмитро Галичин, заступник гол. предсідника Йосип Лисогір, гол. секретар д-р Ярослав Падох і ред. А. Драган. В другому ряді (від ліва) стоять: гол. контролери інж. Ст. Куропась, дир. П. Пуцило і Петро Кучма, гол. радний та екзекутивний секретар Канадійської Канцелярії УНС Б. Зорич, гол. контролер та директор Канадійської Канцелярії УНС інж. Вол. Коссар, і головні радні: Іван Кокольський, Дм. Шмаґала, М. Давискиба і Яр. Гук. В третьому ряді (від ліва) стоять головні радні: В. Гузар, Ів. Одежинський, адв. Анна Чопик, Т. Шпікула, Олена Штогрин, Вол. Дідик і А. Джула. Всі з членів Головного Уряду займають також відповідні пости, часто чолові, в громадському житті українців З'єдинених Держав і Канади.

ЧЛЕНИ РАДИ БЕЗПЕКИ ЗАСУДЖУЮТЬ МОСКВУ ЗА ЗІРВАННЯ ПАРИЗЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Об'єднані Нації. — Як можна було сподіватись, дебати на Раді Безпеки, спричинені совєтською скаргою проти ЗДА у зв'язку з розвідчою місією літака У-2 над територією СССР, перетворились в один великий акт обвинувачення проти Совєтського Союзу — за його аґресивно-імперіялістичну політику, за методи застрашування світу своєю мілітарною потугою, за розбудування наймогутнішого апарату шпигунства в усьому світі та за зірвання Паризької конференції Хрущовим без ніякої істотної причини. На вівтірковому засіданні промовляли за чергою репрезентанти Франції, Англії, Арґентини, вільного Китаю, Польщі й Італії. Крім одної комуністичної Польщі, що фактично перебуває під військовою окупацією Совєтів і залежна політично й економічно від Москви, — ніодна з названих держав не підтримала совєтської резолюції на засудження Америки за справу літака У-2.

Амбасадор Франції Арман Берар звернув передусім увагу, що від летунського інциденту в дні 1 травня ц. р. минуло аж 18 днів, поки совєтський уряд надумався зголосити скаргу до Об'єднаних Націй. Сам цей факт — казав він — є доказом, що нема елементу „негайности". Другий момент, що викликує здивування, чому цю справу передано до ОН, це факт, що президент Айзенгавер заявив виразно, що розвідчі лети над совєтською територією відкликані, ото ж відпала причина скарги. СССР забув, що сам був заплутаний в „пречисленні інциденти' майже з усіми членськими державами Атлянтійського пакту, і коли б застосувати до СССР те право, на яке тепер Совєти покликаються, то треба було б його раз-у-раз оскаржувати перед Радою Безпеки. Найкращим доказом, що міжнародне право нічого не говорить про шпигунську активність під час миру, є факт, що держава, яка паде жертвою тієї активности, не може зголошувати ніяких претенсій на будь-яке відшкодування. . . . Безпосередньою причиною теперішньої міжнародної ситуації (казав репрезентант Франції) є небезпека яка раз-у-раз виринає з боку тих, що чваняться, що мають засоби для знищення решту світу. Ця небезпека минеться тільки тоді, коли буде встановлена збалянсована і повна система роззброєння, поруч із системою доцільної контролі. . . Арман Берар пригадав, що Совєти не запитували в нікого дозволу, коли випустили своїх спутників, які літають над чужими територіями. Він ствердив, що нема ніякої пропорції між інцидентом з 1 травня і політичними наслідками зірвання Паризької конференції.

Так само англійський представник сер Пірсон Діксон доказував, що літак У-2 не перевів ніякої аґресії проти СССР. „Треба виразно з'ясувати собі, що факт, на який покликується СССР, не був ані вжиттям сили проти Совєтського Союзу, ані погрозою вжити силу". Насправжньою причиною всієї нинішньої розвідчої діяльности у світі є брак довір'я одних до других. Тому найкращим способом протидіяти тій розвідчій діяльності, є погодитись на таке роззброєння з міжнародною контролею, яке виключило б небезпеку несподіваної атаки. У цьому дусі 5 західніх держав зголосили 16 березня ц. р. докладний проєкт, який проте не знайшов одобрення збоку Совєтів на Женевській конференції роззброєння. Сер Пірсон Діксон підкреслив, що през. Айзенгавер не міг був прийняти „принизливих" вимог, зголошених Хрущовим у Парижі.

Репрезентант Арґентини Маріо Амадео пригадав совєтську дефініцію аґресії, зголошену в Об'єднаних Націях в 1956 році. Між чотирма типами аґресії — безпосередньої посередньої, економічної і ідеольоґічної — нема місця на таку „аґресію', якої нібито допустився американський літак У-2.

Найядерніше і найгостріше промовляв представник вільного Китаю, Чанґ Чун-мінґ, під час промови якого Андрей Громико остентаційно вийшов з залі. „Захід аґресії — почав він свою промову — приходить від країни, яка має сама довгий і ганебний реєстр аґресивних дій, проведених проти суверенних незалежних країн. Корея, В'єтнам і цілий ряд европейських держав втратили свою самостійність внаслідку совєтської аґресії . . . Стає ясним, що Хрущов не хоче насправді миру, в тому розумінні, як ми знаємо це слово. Совєтською ціллю залишається заволодіння світом. Співіснування, дух Женеви, дух Кемпу Дейвіда — це все тільки пусті фрази і пропаґандивні штучки задля запаморочення світу, що хоче миру і безпеки." „Кумедна поведінка Хрущова в Парижі викликала засудження збоку цілого світу" — ствердив Чанґ Чу-мінґ, — і тому Хрущов рішив перекинути тепер цю справу на форум Об'єднаних Націй. Китайський дипломат пригадав твердження Хрущова про „чисті руки і чисту совість" та заперечив Хрущову ту „чистоту". „Фактом є, що ніодна держава не поставила такої ґіґантської, на весь світ сіті шпигунства, як це зробив Совєтський Союз". Італійський амбасадор Еджідіо Ортона говорив про сателітів — совєтських і американських, з останнім американським „Тайросом І" і сателіти типу „Мідаса", супроти яких не мають ніякого сутнього значення розвідчі дії пілотованих літаків.

До слова зголосились ще Цейльон, Еквадор і Туніссія. Припускають, що в середу 25 ц.м. будуть закінчені наради Ради Безпеки і що резолюція Совєтів буде відкинена всіми голосами, крім СССР і Польщі.

В СЕНАТІ ЗДА ЗАПОВІДАЮТЬ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКА. УНС І УКК ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ПІДТРИМКИ РЕЗОЛЮЦІЇ ДЖЕВІТСА

Вашинґтон. — Тут з поінформованих джерел повідомляють, що вже в найближчому часі сенатська підкомісія матиме переслухання в справі резолюції сенатора Джекоба Джевітса, що дозволяла б на здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в столиці країни. В Палаті Репрезентантів таку саму резолюцію вніс конґресмен Бентлі і палатна підкомісія її вже прихильно розглянула та скерувала до повної комісії, звідки вона піде під ухвалу на пленум Палати. Український Народний Союз, що був ініціятором ідеї здвигнення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні і поробив у цій справі перші заходи, та Український Конґресовий Комітет, який продовжує та завершує ці заходи, закликають свої відділи і своїх членів, щоб вони відповідними листами і телеграмами до своїх сенаторів та, зокрема до членів підкомісії в справі бібліотеки та повної комісії в справах ухвал і адміністрації підтримали резолюцію сенатора Джевітса. Членами підкомісії (Senate Sub-Committee on Library) є сенатори: Theodore F. Green з Ровд Айленд, Thomas C. Hennings, Jr. з Міссурі, B. Everett Jordan з Норт Каролайни, Norman Brunsdale з Норт Дакоти і Kenneth B. Keating з Ню Йорку. Членами повної Комісії (U.S. Senate Committee on Rules and Administration) є сенатори: Carl Hayden з Арізони, Mike Mansfield з Монтани, Carl T. Curtis з Небраски і Howard W. Cannon з Невади. В листах і телеграмах можна тільки коротко прохати згаданих сенаторів:

We (I) ask you to support the Javits Resolution, authorizing the erection of a statue of Taras Shevchenko, Ukraine's greatest poet and humanitarian, on the public grounds in Washington, D.C.

Централі УНС і УККА вже звернулись до згаданих сенаторів з довшими листами в цій справі.

ЗДА ЗГОЛОСИЛИ ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ МЕМОРІЯЛ ПРО ШПИГУНІВ СССР

Об'єднані Нації. — Американський амбасадор при Об'єднаних Націях Генрі Кебот Ладж зголосив до генерального секретаря Даґа Гаммершилда меморандум з короткими даними про 11-х совєтських шпигунів, що їх приловлено в ЗДА на гарячому вчинку від смерти Сталіна, ото ж за панування Хрущова. Між тими шпигунами нема тих, що їх засуджено за американськими законами, а названо виключно лише „дипломатів" — членів амбасади СССР у Вашинґтоні або делеґації УССР при Об'єднаних націях, здебільша асистентів військового аташе. Всіх їх видалено з Америки, як „небажані особи". В тому надзвичайно цікавому меморандумі, який вичисляє лише сухі факти і дані, зазначено, як найнижчу „ставку", що її платили ті большевицькі шпигуни за доставлюваний їм тайний матеріял, — $250, а найвищу $1,550. Совєтські шпигуни займались розшукуванням відомостей абсолютно про все, що стосується американських збройних сил — почавши від атомових підводних човнів та скінчивши на підручниках військового вишколу, що їх можна дістати без ніякого труду. Г. К. Ладж просив генерального секретаря, щоб він — з уваги на совєтські скарги проти ЗДА в справі шпигунської діяльности Америки — подав до відома американський меморандум всім 82 членам Об'єднаних Націй. Таким чином самі Совєти спровокували тепер оприлюднення мало кому відомих подробиць про шпигунську діяльність совєтських „дипломатів" в Америці тільки за останні роки.

Секретар оборони Ґейтс зарядив був ґльобальне поготівля збройних сил ЗДА

Вашинґтон. — Секретар оборони Томас С. Ґейтс заявив на пресовій конференції, що це він в дні 16-го травня зарядив був ґльобальне поготівля всіх збройних сил у світі, бо хотів випробувати комунікаційні засоби ЗДА в цілому світі. Ґейтс сказав, що він повідомив був Президента про цей алярм, який був „доброю пробою готовости", і секретар оборони дивується, чому дехто сумнівається в доцільності цього алярму, який дуже добре вдався. Секретар оборони казав, що його департамент не відповідає за те, що діє розвідка, і тому не відповідає і за те, що літак „У-2" був над СССР, бо цією справою відає Центральна Розвідча Аґенція. Щодо американського літака, який приземлився над Східньою Німеччиною, то це був „неозброєний літак, який заблудив", летячи з Данії до Західньої Німеччини. На думку Ґейтса ЗДА стоять перед новим періодом у відношенні до СССР, але не треба сподіватися, що СССР погодиться на якесь порозуміння із ЗДА.

Сенат підтримав вето Президента в справі допомоги безробітним районам

Вашинґтон. — Сенат 24-го травня пробував перемогти вето Президента проти законопроєкту, згідно з яким уряд мав би видати $251 мільйон на допомогу дим районам, де довший час є більше число безробітних. Але в Сенаті не було потрібної більшости до перемоги вета, бо за внеском голосували тільки 45 сенаторів, а проти було 39. Представник демократів заявив, що цю справу порушуватимуть під час виборчої кампанії, щоб нарід знав, хто є проти того, щоб зменшити число безробітних. До перемоги вета Президента треба аж двох третіх голосів присутніх сенаторів. Уряд проєктував видати на цю ціль тільки $53 мільйони.

Совєти звільнили схоплений американський літак і його 9 пасажирів

Бонн. — Совєтські військові власті в Східній Німеччині повідомили в минулий вівторок 24 ц. м., що вони готові звільнити американський військовий транспортний літак Ц-47, який залетів над Східню Німеччину і приземлився під загрозою совєтських МІҐ-ів, що вони зіб'ють його. Ген. Іван Якубовський написав відповідного листа до командaнта американських військ в Німеччині ген. Клайда Д. Едлмана і той негайно вислав одного старшину для перебрання літака. Машина Ц-47 знаходиться в доброму стані і дістала приказ полетіти до Вісбадену. У листі совєтського генерала потверджується, що совєтські стежні літаки примусили американську машину приземлитись. Це сталося біля містечка Кліц за 16 миль від кордону Західньої Німеччини та за дві милі від Балтику. Сильний вітер збив зі шляху американський літак, що летів з Копенгаґи до Гамбурґа, щоб відтіль полетіти до своєї бази в Лібії у північній Африці. Американський генерал Едлман зажадав звільнення того літака і його пасажирів в минулу суботу. Швидке полагодження цієї справи Москвою, яка не передала літака і його пасажирів „суверенному" східньо-німецькому урядові, здивувало американські чинники, які були приготовані на довгий процес і шикани. Західня преса вбачає у тому інциденті доказ, що Москва нібито не хоче дальшого загострення відносин.

Вибухи вульканів збільшили кількість вбитих у Чіле до понад 1106 осіб

Сантіяґо, Чіле. — Вибухи вульканів, які наступили після жахливого землетрусу, причинились до дальшого жахливого знищення і втрат у Чіле. Офіційно подають, що досі на протязі 4 днів внаслідок землетрусу і дії вульканів згинуло понад 1106 осіб і яких 812 пропало без вісти. Майже два мільйони людей залишилося без даху над головою. Під сучасну пору в Чіле тривають вибухи шістьох вульканів, які збільшують жах і паніку в країні. Деякі міста поблизу вульканів вповні евакуовані. Населення тікає із міст і сіл в ліси і гори. У рятувальній акції, веденій чілійським урядом, багато допомагають ЗДА своїми літаками і гелікоптерами. Теперішня катастрофа одна із найважчих після 1939 року, коли в Чіле внаслідок землетрусу згинуло 20000 осіб. Меншу кількість вбитих тепер пояснюють тим, що модерні доми краще витримують землетруси, як давніші перед 21 роком. Хвилі землетрусу спричинили смерть яких 180 осіб в Японії. Шкоди спричинені ними на Гаваях обраховують на 60 мільйонів долярів.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО ПІД ЧАС КІНЦЯ ТИЖНЯ ЗГИНЕ 375 ОСІБ

Шикаґо. — Крайова Рада Безпеки передбачає, що під час найближчого кінця тижня, продовженого Меморіяльним Днем в понеділок 30-го травня згине 375 осіб в автових катастрофах, якщо автоводії не будуть обережні під час їзди автами. Коло 13,000 може бути пораненими.

Марокканський король сам перейняв провід нового уряду

Рабат. — Марокканський король (недавно султан) Мохаммед V проголосив у минулий понеділок, що він сам перейняв провід уряду, а своїм заступником і „посередником" встановляє наступника престолу князя Муляй Гассана. Кілька днів тому король Мохаммед звільнив прем'єра Абдаллаха Ібраґіма і віцепрем'єра, подавши за причину, що вони „закінчили свою місію". За голосами преси, між королівським двором і прем'єром Ібраґімом приходило раз-у-раз до конфліктів і дисонансів, бо названий прем'єр спирався на лівих робітничих спілках до політики короля та престолонаслідника. Цей освіченний, неприхильно настроєний, амбітний і талановитий 31-річний князь Муляй Гассан, був офіційно шефом штабу марокканських збройних сил і на тому становищі мав різні суперечки з лівими робітничими спілками. Король Мохаммед заявив, що він бажав включити до уряду різні партії, але цей експеримент йому не вдався і тепер заповів реформу державного устрою. Переведена зміна означає зворот „на право" марокканської політики, з боротьбою проти лівих елементів.

В АМЕРИЦІ

● **Крайова фундація** для поборювання недуги поліо повідомляє, що від 1955 року в ЗДА нащеплено 91,200,000 осіб проти поліо вакциною з мертвих вірусів поліо, яку винайшов д-р Йонас Солк. Зовсім ще ненащеплених має бути 86,800,000 осіб. Вакцина з живими вірусами, яку винайшов д-р Алберт Сабін є певна, але ще її не випробовано щодо успішности.

● **Армія** повідомила, що вона замовила різної зброї, головно танків, порушуваних моторами Діzeля, за $103 мільйони. Ці замовлення пороблено в тих районах, де є більше число безробітних.

● **Підсекретар** в державному департаменті Даґлес Діллон остерігає Конґрес не зменшувати видатків на допомогу закордонові в тому часі, коли совєтський прем'єр погрожує заатакувати ракетами ЗДА. Сенатор-демократ Генрі М. Джексон домагався, щоб ЗДА зробили все для того, щоб гідно протиставитися викликові Хрущова.

● **Коло Кейп Канаверал** на Флориді з успіхом випустили ракету „Поляріс" на віддаль 1,000 миль із торговельного корабля, перероблений на тимчасовий воєнний корабель. Проба відбулася згідно з пляном.

● **Економісти і фінансисти** перевели опитування, з яких виходить, що для бизнесменів найкращим кандидатом на президента був би віце-президент Ричард М. Ніксон. Після Ніксона на першому місці стоїть демократ сен. Линдон Б. Джансон, а далі демократ сенатор Джан Ф. Кеннеді.

У СВІТІ

● **На Новій Ґвінеї**, що належить до Австралії, в окрузі Фор на просторі 884 кв. миль із 30,000 мешканців племени папуасів, вибухла таємнича заразна недуга, яку популярно названо „смертю сміху" з уваги на вискажливі конвульсійні атаки сміху, що є початковою стадією тієї смертельної недуги. Уряд проголосив квaрантанну для цілої округи з забороною в'їзду туди і виїзду.

● **Комуно-китайський уряд** проголосив, що він дає „97-му пересторогу" проти налетів американських військових літаків на континентальний Китай. Майже в усіх цих випадках річ іде про американські літаки в протоці Формози, які нібито порушують комуно-китайську повітряну суверенність.

● **З Японії** два совєтські літаки перевезли знову до комуністичної північної Кореї 1,073 корейських втікачів репатріянтів. Так ось число таких репатріянтів зросло вже до 22,580 осіб. Південна Корея знову заклала протест проти тієї акції.

● **В Единбурґу у Шотляндії** на поліційну станцію зголосився 28-річний Анатоль Накашідзе, член совєтської делеґації, яка приїхала на запрошення від совєтофільської робітничої спілки вуглекопів у програмі „культурної виміни". Коли та совєтська делеґація від'їздила з Единбурґу до Лондону, Анатоль Накашідзе не з'явився. Він десь скривався, а після від'їзду „товаришів" — пішов на поліцію. Міністерство внутрішніх справ подало, що його просьба на політичний азиль є предметом розгляду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

Дискусія над політикою ЗДА

Використовування провалу Паризької конференції у міжпартійній передвиборчій полеміці в ЗДА прикре тому, що воно викликає враження неодностайности фронту супроти Совєтів і скріплює поширювані Москвою твердження, що уряд Д. Д. Айзенгавера спирається на „імперіялістично-агресивні кола Пентаґону", але, мовляв, існують в Америці інші політичні сили, які можуть прийти до влади, щоб започаткувати лагіднішу, примирливу, направду співіснувальну супроти Совєтів політику. Ясно, що погляд помилковий, але такі випади проти уряду, як їх зробили саме тепер Адлей Стівенсон і Дорадча Рада Демократичної партії, можуть послужити Хрущову за доказ, що його ставка на зміну в Білому Домі правильна.

Однак, зло такої полеміки може мати ту добру сторінку, що вона мусить з природи речі перетворитися в дискусію над цілою закордонною політикою ЗДА, а в тій дискусії виявляться правди, некорисні для співіснувальників. Бо ж провал Паризької конференції стверджує передусім, що: 1) з Совєтами взагалі не може бути ніякого „співіснування" і 2) що то була найбільша помилка Д. Д. Айзенгавера, коли він піддався натискові Англії і погодився на конференцію „на вершинах". Ще за життя Дж. Ф. Доллеса устійнено, що конференція „на вершинах" може принести якусь користь тільки тоді, коли буде заздалегідь ділово підготовлена, отже, коли будуть виключені всякі несподіванки. Казали, що міністри закордонних справ мають вирішити засадничі розбіжності в справах, які будуть темою нарад вершинної конференції, а роля голів має обмежитись вирішенням останніх спірних деталь та маніфестаційним санціонуванням умов. Сам англійський прем'єр Мекміллен заявив свого часу, що невдача погано підготовленої вершинної конференції може створити ще гіршу міжнародну ситуацію, тож, мовляв, краще, щоб її зовсім не було. Саме так і сталося. Пометився відворот, зроблений в цьому пункті Айзенгавером і Мекмілленом. Пометилася поступка, зроблена Хрущову, який від самого початку був проти ділової підготови конференції дипломатією, бажаючи сам виступити в ролі єдиноправильного і вирішного дипломата.

Тому слушно західня преса називає, як єдиного державного мужа, що послідовно і доостанку противився конференції „на вершинах", не бачучи в ній ніякого добра, західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера. Він не вірив у можливість компромісу з Хрущовим в будь-якій політичній справі, і тому радив — взагалі з Хрущовим не зустрічатися. Коли ж ЗДА й Англія настоювали, щоб таку конференцію уладити, то Аденауер радив — не рухати німецької проблеми, бо — мовляв — кожне погодження з Хрущовим тільки погіршить нинішній стан у Німеччині й Берліні...

Якщо демократична опозиція проти Айзенгавера приведе до передискутування засадничих проблем американської закордонної політики і до остаточного викорінення найменших познак угодівства, то це буде частина заслуг — навіть Стівенсона.

До повного злиття

Важке становище української мови в Українській ССР, позбавленої в самій таки конституції цієї „союзної республіки" права державної мови і тому дискримінованої в користь російської мови в усіх ділянках державного і культурного життя, є загальновідомою справою не тільки для української та чужоземної опінії вільного світу, але й для всіх українських патріотів в окупованій Москвою Україні.

В теорії, чи пак на словах ніякої дискримінації української мови в Українській ССР немає. Немає ніякої офіційної заборони цією мовою користуватися, говорити, писати й друкувати. Але на практиці все життя в державній, економічній і культурній ділянках унапрямлене так, що української мови або взагалі не вживається, або зіпхнена вона на становище другорядної мови, толерованої тільки з тих чи інших оглядів.

Основи і тенденції совєтської мовної політики в Україні з'ясовано у великій статті, надрукованій в „Радянській Україні" з 13 квітня п. н. „В. І. Ленін про російську і національні мови нашої країни".

Цитуючи на всякі лади Леніна і його скупі висловлювання про російську і національні мови, автор статті, кандидат філософських наук, І. Кравцев доводить, що в конституції не тільки недоцільно, але й шкідливо записувати постанову, що „національна мова є обов'язковою державною мовою", бо „введення обов'язкової державної мови означає внесення елементу примусовости і нерівноправности у вивчення мов" і що Ленін саме тому завжди „різко виступав проти єдиної державної мови", вимагаючи „визнати повну свободу різних мов і відкинути всякі привілеї однієї з них". Ленін, твердить далі І. Кравцев, був проти насильства та примусу у вивчанні російської мови, він був за те, щоб це вивчання було... добровільним, значить відбувалося внаслідок „розвитку економіки, зміцнення взаємозв'язків між народами", які, мовляв, зроблять „російську мову необхідною". Водночас із цим І. Кравцев, використовуючи всі засоби комуністичної крутійської діялектики, намагається довести, що слова Леніна з 1919 р. про право трудящих мас в Україні „вчитися і говорити в усіх радянських установах рідною мовою" не означають ще „обов'язковости вчитися і розмовляти тільки українською мовою" так само, як і Ленінова вимога, щоб „в радянських установах була достатня кількість службовців, які володіють українською мовою і щоб надалі всі службовці вміли говорити українською мовою", ні в якому випадку не означає вимоги, щоб „усі службовці, які працюють на Україні, обов'язково розмовляли тільки українською мовою".

Звернена уся стаття І. Кравцева нібито проти „буржуазних націоналістів", які хочуть „посварити народи СССР між собою і особисто з великим російським народом" і „виставляю себе „захисником національної мови від її „русифікації"". Але насправді головний удар цієї статті спрямований проти оборонців прав української мови в самій таки Українській ССР, стривожених шаленою русифікаційною практикою совєтського режиму. І. Кравцев стверджує, що в самій таки Україні були люди, які не тільки „злякалися... потягу до володіння російської мови", люди, які ні тільки „не зрозуміли об'єктивного процесу збагачення і зближення національних мов народів СССР і цей потяг до оволодіння російською мовою і культурою схильні були назвати „русифікацією", „асиміляцією" і т. д.", але, що знайшлися і в Україні і в інших республіках люди, які „під приводом всемірного розвитку національної мови запропонували в Конституції республіки записати, що саме національна мова є обов'язковою державною мовою".

Усі ці ствердження І. Кравцева в „Радянській Україні" доводять, що в Україні існує сильна опозиція проти мовної політики совєтського режиму, і що в мовній ділянці розгортається широка боротьба за ґарантування прав українській мові не тільки на словах, але і в Конституції, значить у державному житті. Учасників цієї боротьби режим намагається застрашити „буржуазним націоналізмом" „шовінізмом", порушенням учення Леніна і т. п., попереджаючи їх водночас, як це з'ясовує І. Кравцев у статті, що немає проти чого змагатися й опонувати, бо „спільна мова для всіх народів СССР" є... історичною, неминучою й об'єктивною конечністю, і що „процес збагачення та зближення мов закінчиться їх повним злиттям в єдину світову мову після перемоги комунізму в міжнародному маштабі".

В цьому останньому попередженні і з'ясуванні накреслена основна мета совєтської мовної політики і водночас визначена доля української мови та інших національних мов під совєтським режимом: їх повна екстермінація російською мовою, яка має стати в майбутньому „єдиною світовою мовою".

Юрій Студинський

ПАРИЗЬКІ ПОДІЇ В НІМЕЦЬКОМУ ДЗЕРКАЛІ

Колись, ще за часів Франце Йосифа І, в Шенбрунському замку відбувся бенкет. Біля цісаря Австро-Угорщини сидів великобританський амбасадор. У розмові з імператором, злегка жестикулюючи, він ненароком вилляв на обрус келіх червоного вина. Того самого вечора лондонський Foreign Office відкликав цього дипломата з віденського посту. Такі колись були звичаї. І порівняймо їх із звичаями і поведінкою в Парижі прем'єра совєтського уряду Нікіти Хрущова.

Злобні німецькі фейлетоністи підкреслюють інцидент з Марленою Дітріх, яка відбуває тепер своє артистичне турне по Німеччині і якій в Дюссельдорфі молоденька німкеня плюнула в обличчя з криком: „Ти — зрадниця німецького народу!" Так менш-більш аналогічно поводив себе прем'єр СССР в столиці Франції, плюючи на цілий вільний світ. І якщо ви сьогодні зайдете до котрогось німецького ресторану, то побачите отих "Wirtschaftswunder-kinder", як вони злобно затирають руки та пригадують слова Черчила, мовляв, альянти по другій світовій війні зарізали не ту безрогу, яку треба було.

Зрештою в Німеччині під час невдалої зустрічі в Парижі чотирьох найбільших цього світу ніяких надзвичайних видань не виходило, а тільки радіовисильні подавали довші комунікати своїх паризьких кореспондентів.

Але якщо німецький громадянин спокійно дивився на всю цю паризьку мамалиґу, то зате німецькі урядові кола поважно занепокоїлись дальшим ходом подій, бо першу візиту по Парижі склав Хрущов у східньому Берліні, де він має „дуже багато приятелів". Цих приятелів знає добре ціла Німеччина, і вони готові кожної хвилини підписати з совєтським диктатором сепаратний мир. Чи цей мир підпише Хрущов в найближчому майбутньому чи дещо пізніше — не змінює загальної політичної ситуації, в якій опинився міжнародний політичний світ.

Посадник Берліну, Віллі Брандт, перервав свою візиту в Західній Німеччині і повернувся до загроженої колишньої столиці, бо наступна атака в холодній війні збоку большевицької імперії, мабуть, буде поведена саме на Берлін. З тієї самої причини відкликав свій приїзд до Обераммерґав у Баварії канцлер Аденауер, а саме тепер відбуваються там перші пасійні вистави. Очі п'ятьох тисяч глядачів під час вистави були звернені на міністра національної оборони д-ра Штравса, який прибув все таки до Обераммерґав із своєю дружиною, бо появилась поголоска, що німецьке військо перебуває в гострому поготівлі. Але ця поголоска не справдилась, і нині знову плине життя в Німеччині спокійним руслом, хоч німецьке суспільство відчуває, що над їхньою країною зависла тяжка міжнародна криза і що перші удари большевицької дипломатії будуть звернені саме на німецьку землю.

Тут зауважимо, що в останніх днях і німецька соціялістична опозиція і християнсько-суспільна партія вповні солідарно ставилися супроти проблему зустрічі „на вершинах". Німці вдоволені, що приводом до розбиття Паризької конференції був не Берлін, а суто американсько-совєтська справа. Подія з нещасним літаком не зробила тут особливого враження тому, що совєтські військові літаки дуже часто перелітають над Німеччиною, фотографуючи її з усіх сторін. Німці кажуть, що вони постійно перебувають у "Naturbad-i", тобто безперервно купаються без купелевих штанців. Це — доля Німеччини по програній світовій війні.

Одночасно німецька преса підкреслює сердечність тону розмови між канцлером Аденауером і генералом де Ґолем напередодні Паризької конференції. Президент Франції нібито обіцяв Аденауерові, що він підтримає німецьку тезу під час зустрічі великої чвірки. До цієї зустрічі не дійшло, але взаємини між Францією і Німеччиною стали ще приязнішими. Під цим оглядом на заході Европи прийшло до повного політичного перевороту, і німецько-французька дружба стає фактом, а не політичною фікцією. Завжди обережний Аденауер сказав недавно на конґресі своєї партії: „Це — замало приязнь двох державних мужів, треба зробити все, щоб настала тривка приязнь між німецьким і французьким народами".

Лідер соціялістів в Англії закидає гіпокризію землякам-пацифістам

Лондон. — Голова соціялістичної Партії праці Гю Ґейтскелл виголосив на річному конґресі третьої в Англії найбільшої робітничої спілки — Крайової юнії загальних і комунальних робітників — велику промову з гострою атакою проти тих своїх земляків, які пропонують скасування в Англії атомової зброї, без уваги на те, як поведуться СССР і ЗДА. Ґейтскел назвав „шпилем гіпокризії" арґументацію англійських пацифістів, які кричать „янкі до дому", але водночас домагаються від Америки, щоб вона боронила Англію у випадку заатакування її Совєтами. При цій нагоді Ґейстелл різкими словами натаврував большевицьку систему та совєтську закордонну політику й назвав божевіллям таке атомове роззброєння Англії, яке у практиці виставило б безборонну Англію на ласку-нелас к у „країни з диктаторською владою та з фанатичною вірою в такі власні ідеї, з якими більшість з нас не всилі погодитись". Банкрутство Паризької конференції сильно скріпило становище правого крила Партії праці й послабило становище совєтофільського лівого крила англійських соціялістів — твердять західні обсерватори в Англії.

НА ГОСПОДАРСЬКІ ТЕМИ

ВИГЛЯДИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ

У готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку відбулися наради Крайової Ради Промислової Конференції, на яких промовляли представники різних економічних ділянок — промисловців, продуцентів сирівців, продавців, фінансистів і уряду. Майже всі вони заявляли, що, на основі теперішнього стану економіки, можна говорити про ясні вигляди для економіки не тільки цієї країни, але й всього вільного світу. Всі промовці також одностайні були в тому, що для всебічного економічного розвитку в світі треба ясного міжнародного овиду, і що така хмара, як поява Хрущова в Парижі минулого тижня, може цей овид затьмарити.

Однак, директор статистичного бюра при департаменті торгівлі, Роберт В. Бирджесс, остерігав присутніх, що економічний розвиток може бути сповільнений також нестачею кваліфікованих робітників, які мають ставати на місце старих робітників, що відходять на пенсію. Такий стан може тривати з десять років. Директор Бирджесс уже тепер стверджує „відносно мале число робітників у віці коло 30-ох років," бо в 1930-их роках, внаслідок економічної депресії, народжувалося менше дітей. З робітниками у віці від 35-ох до 45-ох років трохи краще. Коли ж почнуть працювати діти, народжені під час Другої світової війни і пізніше, то ринок праці поправиться, а коло 1970 року буде надвишка робітників.

Осторога директора Вирджесса щодо нестачі робітних сил має і свій ясний бік, бо вона означає, що в найближчих роках не буде більшого числа безробітних.

Всі інші промовці оптимістично оцінювали економічне майбутнє ЗДА

І так, віце-президент і головний економіст корпорації Ф. В. Доджа, Джордж С. Смит, обчислює, що видатки на будівництво в найближчих десятьох роках зростуть до одного трильйона долярів. Представник Федерального банку резерви в Ню Йорку Тілфорд С. Гейнс запевняв, що економічний ріст в наступному десятирічні буде продовжуватися на основі тієї широкої бази, яку збудовано в цьому десятиріччі.

Член Президентської Ради Економічних Дорадників Генрі С. Воллік заявив, що ясні перспективи розвитку економіки зможуть дозволити урядові зменшити прибуткові податки без зменшення прибутків державної скарбниці.

Усі ці економісти й фінасисти говорили про ріст економіки, не беручи під увагу важливого політичного чинника, що може виникнути тоді, якщо в Білому Домі засяде в січні 1961-го року демократичний президент.

НА СТІНЦІ ТІННЮ...

На стінці тінню —
гілка вся в бруньках.
І тінню теж —
дві постаті над нею.
Юнак і дівчина. Вона струнка,
І він, почув я, зве її своєю.
А я свою пригадую весну,
І ніч таку
(вся зорями розквітла),
Й такі ж приховані
джерела світла,
Що кинули дві тіні на стіну.
Можливо, то сама любов моя...
Хоч тінню молодість
нехай вертає,
Ще не обпалена в боях,
Та насторожена до краю.

ПЕТРО ВІВА

Роман Осінчук

СВЯТО ЛІКАРІВ

З неприхованою радістю кожен із нас, лікарів і лікарів-дентистів, буде їхати на наше свято — свято лікарської родини, яке відбудеться з кінцем травня ц. р. у Торонті з нагоди 10-ліття Українського Лікарського Товариства. В той час, коли ми на тому святі будемо прислухуватися до підсумків перейденого 10-літнього шляху УЛТА, кожен із нас мимоволі оглянеться і на свій особистий пройдений шлях. А цей шлях не був такий простий, такий звичайний, такий легкий.

Сімнадцять років тому ішли ми на вигнання з рідних земель, назустріч незнаному, назустріч таємничому, з притаємно в серці тугою за своєю батьківщиною та з чорними думками й тривогою про своє майбутнє. Ішли на вигнання або із крісом в руках, відстрілюючись від ворога, або розгублено втікаючи від нього. Дехто з-посеред нас поляг тоді на полі слави, дехто скінчив життя, замучений у ворожих концентраках, а дехто згинув на довгих кривавих шляхах своєї утечі від скинених бомб. Лише небагатьом вдалося вислизнути з рук небезпеки, щасливо пройти попри Сціллу й Харібду й розпорошитися потім по всіх континентах світу, шукаючи притулку.

Найщасливішим із тих, хто врятувався від смертельної небезпеки, доля судила попасти до найбільш демократичних країн світу і тут знайти собі нову батьківщину. Цими країнами були ЗДА й Канада. Але і в цих гостинних краях не легко доводилось кожному з нас робити перші життьові кроки. Щоб забезпечити себе й свою родину від голоду, треба було братися за те, що перше підверталося під руку. Багато з нас, як знаємо, пробивалися спочатку тяжкою фізичною працею. До того приходили потім труднощі з опануванням чужої мови, з нострифікацією своїх дипломів, з перейденням різних підготовних чи кваліфікаційних курсів, а навіть як це випало на долю дентистів, з перейденням 3-річних повторних студій дентистики в тутешніх університетах.

Чи треба сьогодні запитувати, чому, нащо й як створилося наше Товариство? Це ж було спонтанним відгуком на владний клич наших складних тодішніх умов життя! Це ж була потреба організованим способом взаємно собі зарадити, одним одному допомогти та спільно досягнути своєї мети — стати знову тим, чим ми були, стати знову лікарями, щоб послужити своїй усе численнішій громаді тут, а згодом усе більш упосліджуваній нашій спільноті там, за залізною заслоною. На цьому шляху ми знайшли в Америці кровно своїх, але вже тут народжених колеґ, які йдуть увесь час нога в ногу з нами й, чим тільки можуть, радо нам допомагають...

Але це вже поза нами. Ми тепер вільні професіоналісти, лікарі й лікарі-дентисти, у вільних демократичних краях ЗДА й Канади. Наше Товариство, завдяки вложеній у нього деякими колегами організаційній праці, перейшло 10 років свого життя і цього року стає до звіту з своєї діяльности перед нами та перед усією нашою національною громадою. Але ми не тільки маємо Товариство, яке нас об'єднує. Ми маємо ще й наш періодичний журнал, який раз-у-раз промовляє не лише до членів УЛТА, але й до всіх українських лікарів по цьому, а подекуди може й по тому боці залізної заслони.

Ми можемо бути горді з того, що не проґавили відповідної хвилини для створення своєї станової національної організації. Ми всі повинні з цього радіти. Але, аналізуючи 10-літній шлях нашого Товариства та його працю, кожен із нас повинен, поклавши руку на серце, запитати себе, що саме він зробив і чим саме він спричинився до розвою чи зміцнення свого Товариства. Бо ж, як знаємо, лише громада — великий чоловік! А при цьому хочемо принагідно запитати тих колеґ, які чомусь відійшли від Товариства й стоять уперто осторонь нього — чи все умови життя, в яких вони тепер перебувають, будуть однакові й чи не настане часом момент, коли їм треба буде звернутися за порадою чи за допомогою до того Товариства, від якого вони тепер відвертаються? Боронь, Боже, щоб те сталося, але все в житті буває...

(„Лікарський Вісник" Ню Йорк, квітень 1960)

Справа з У-2 підтвердила потребу продукції суперсонічних бомбардувальників В-70

Вашингтон. — Шеф штабу летунських збройних сил ЗДА ген. Томас Д. Вайт, зізнаючи під час сесії палатної комісії для справ міжплянетних дослідів, заявив, що лет розвідувального літака У-2 понад Совєтським Союзом підтвердив обстоювану ним конечність дальшої посиленої продукції суперсонічних бомбардувальників типу В-70. Справа з літаком У-2 довела — на думку ген. Вайта — переконливо, як легко можна добитися з допомогою літаків в повітряні простори понад ворожою територією. Продукція бомбардувальників В-70 була востаннє припинена і, згідно із заявою ген. Вайта, це було помилкою, яку треба направити, бо бомбардувальники виявили себе дуже ефективною зброєю, спроможною завдати дошкульних ударів ворогові. Під сучасну пору авторизовано тільки будову двох суперсонічних бомбардувальників, але й вони не мають потрібного виряду для далекосяжних операцій. Навіть сьогодні, в добу керованих механічно ракет не втратила — на думку ген. Вайта — своєї вартости зброя оперована людиною, що її можна не тільки приспішувати чи сповільнювати, але й відкликувати.

СВОБОДА SVOBODA
SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Ситі і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

С. Рикдик

ВІДЛІТАЛИ ЖУРАВЛІ

(Оповідання А. З.)

(7)

Але я думав, що ця формула занадто примітивна і не могла фіґурувати в закордонним пашпорті. Тож звернувся я ще до декого з партійних людей.

— Ми щось іншого, — казали вони, — ми не тікали. Навпаки, ми делеговані закордон, щоб тут на вільних теренах провадити запеклу боротьбу з московськими наїздниками.

— Ким делеговані?

— Партією. І будемо тут боротися доти, доки не переможемо.

Мене жадна партія не примушувала тікати. Проте я вирішив, і то цілком слушно, що робити патріотичну роботу можна і поза партією, і тому сміливо написав у своїм проханні, що їду закордон для провадження запеклої боротьби з нашими національними ворогами. А на питання, як на довго, подав: до переможного кінця. Та коли я показав це колеґам, вони натюкали на мене і сказали, що з таким пашпортом ніяка держава не пустить мене до себе, бо кожна побачить у мені авантюрника, і то несповна розуму. А крім того, поляки відразу запакують мене до іванової хати, як тільки довідаються, що я за пташок. Натомість порадили написати, що їду закордон лікувати костолом у ногах і повернуся додому по повнім видужанні. Так я й написав.

У міністерстві прийняли моє прохання і сказали навідатись десь за тиждень. А за тиждень пан директор сказав, що я не маю права на закордонний пашпорт.

На мені затерпло тіло:

— Чому?

— Бо вам тридцять три роки.

— То це якийсь злочин?

— Не злочин, але ви належите до військовозобов'язаних. А таким особам закон забороняє видавати закордонні пашпорти під час війни.

— Але я вже закордоном, я вже тут!

— Чи ви вже тут, чи ви ще не тут, нам до того нема ніякого діла. Ми за вами не пильнуємо. На це є інші державні органи і вони повинні запитати вас, як це ви, не маючи законного дозволу, опинилися закордоном.

— То це виходить велике діло: виявляється, що я дезертир!

— Чи ви дезертир, чи не дезертир, це нас, кажу вам знов, ані трішки не обходить. Ви просите закордонний пашпорт, і ми маємо вам видати його чи не видати. На підставі закону ми вам не можемо його видати.

— На підставі якого закону? —

Директор показав мені грубий том царських правил.

— Та це ж закони московської імперії! Центральна Рада скасувала нашу підлеглість Москві, а це значить що скасовано Переяславський договір, і всі московські закони пішли к чортовій матері.

— Ви помиляєтесь. Не пішли.

— Та що вам із того? Ви ж не можете мене мобілізувати на чужій території.

— І не думаємо. Але закон мусить бути дотриманий.

— Пане директоре! Та це все одно, якби нашому чорногузові, що перелетів від Білої Церкви до Судану чи Камеруну, сказали там: ти, козаче, не маєш права...

— Пане добродію! Жадних пояснень не приймаю. Справа скінчена. Можете подати на мене скаргу до пана міністра.

— Оплачену гербовим збором?

— Ні.

Люди сміються з формалістів, але мені малощо бракувало, щоб не заплакати. Перспектива залишитись безпашпортним блудягою жахала мене. Тому, не гаючи дорогого часу, я кинувся по рятунок просто до свого міністра. Завдяки його інтервенції, я таки одержав той славний документ! Маю його ще й досі при собі.

Моя радість була велика і, коли я зустрів Попіва, то ледве стримався, щоб не розцілувати його. І щоб віддячитись цьому доброму чоловікові за науку, я кінець-кінцем подався і погодився продати йому свої штиблети. Тим більше, що майже цілком окалічів від них. На кожному пальці мав по три нагнітки: по дві з боків і по одній зверху. Але головною причиною продажу було те, що я цілком вишептався з грошей, а тим часом треба було платити господині за кімнату і щось у шлунок кинути. Штиблети я продав за дуже гарну суму грошей. Попів не скупився. І взагалі це була широка натура. Вже при самій передачі йому товару дав завдаток, а крім того, я випив на його рахунок у ресторації добру чарку і з'їв „штуку м'єса" з юшкою.

Вертаючи додому, Попів був дуже веселий і високим тенором наспівував пісню „Ухарь купец, удалой маладєц". А щоб я не боявся за решту грошей, дав мені свій закордонний пашпорт. Я не хотів брати і запевняв його, що вірю йому, як самому собі.

— Я за ваші гроші спокійний!

— Але я даю пашпорт не для вашого спокою, а для свого власного. Мені б здавалося, що ви мені не вірите, і це, а не що інше, мучило б мене. Ні! Ліпше нехай пашпорт буде у вас. Аж тоді ви будете певні, що я не втечу з вашими штиблетами.

І таки всунув мені той пашпорт.

І після цього я вже більше ніколи не бачив штиблетів. Ні грошей за них, ані Попіва. Тільки аж ген-ген пізніше я одержав листа від свого земляка, що був разом із нами в Тарнові, а потім поїхав назад додому. У тому листі стояло, що разом із ним їхав на „родіну" (через большевицьку місію у Варшаві) і мій штиблетний сват Попів. До кордону їхали спокійно. А коли на кордоні пересіли до большевицької валки, вступила до вагону Чека і зголосила:

— Перевірка документів!

Переглянула документи, а при тому й речі. Кращі речі забрала. І при цьому стягнула з Попіва штиблети і сконфіскувала їх, хоч він дуже просив, щоб того не робили. Але ці чобітки були занадто старорежимні і не пасували до нового ладу. Тому Чека не послухалася Попіва і пустила його їхати далі босоніж.

Попів гірко плакав.

На цьому факті збулося речене моєю господинею: „Ліве око свербить на сльози".

(Кінець)

Юліян Зав'янський

БОРІМОСЯ — ПОБОРЕМО!

ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО КОЗАЦТВА „ЗАПОРОЖЖЯ"

Маючи на увазі загально відому засаду, що академічна молодь - це завтрішня провідницька верства нації, провідною думкою основників Українського Академічного Козацтва „Запорожжя" в Чернівцях було виховувати українську академічну молодь в національному дусі і в той спосіб постійно доповнювати ряди українських патріотів, культурних робітників, громадських діячів, фахівців, політиків і хоробрих лицарів-борців за повну свободу українського народу та за незалежність і самостійність Української Держави.

Захоплення буйної академічної молоді напереломі минулого і цього сторіччя гайдельберзьким „буршівством", парадними одягами, посдинками, академічними вольностями, використали доцільно наші батьки, члени-основники „Запорожжя", засновуючи 10-го травня 1910-го року під гаслом „Борімося — поборемо" українську академічну корпорацію, надаючи членам право носити малиново-білозолоті відзнаки, барви Великого Гетьмана Богдана.

Статут розрізняв два роди членів: звичайних і надзвичайних. Звичайними членами були юнаки, козаки, неактивні козаки і чесні батьки. До надзвичайних членів належали спомагаючі члени, „конкнайпанти" і почесні батьки.

„Генеральна Рада Козацька" скликувана на початку кожного семестра, вибирала старшину на біжучий семестер і в потребі змінювала деякі точки Статуту чи Правильника. Старший, застнупник старшого, секретар і старший юнаків творили старшину активної палати. Старший разом з старшим юнаків заступали козацтво назовні. Старшина „Союзу Батьків Запорожжя" складалася з старшого, його заступника та писаря. „Рада Козацька" скликувана звичайно два рази в місяць, полагоджувала біжучі справи, включно з справами дисциплінарними. В наглих справах скликувано на протязі 24-ох години „Раду Козацьку ad hoc".

Старший юнаків був предсідником „Рад юнацьких". Його завданням було повчати та виховувати юнаків.

При Запорожжі існувала „Секція Студенток". Члени „Секції" носили юнацькі малиново - білі стяжки і малинові шапки з оксамиту. Вони мали свою окрему управу. „Пороги", організація середньо-шкільників, сьомої і восьмої кляси середніх шкіл, виховувала будучих членів

Членів приймала „Рада Козацька" одноголосно. Церемоніял прийняття члена відбувався святочно, на зібраннях козаяцтва в Народнім Домі в Чернівцях. Старшина в парадних одягах подавала до відома кандидатові на члена прихильне вирішення Радою Козацькою його письмової заяви і заклинала його скласти присягу перед Радою Козацькою на барви козацтва (шапка і юнацька стяжка) та на шаблі. Присягою зобов'язувався кандидат повинуватися приписам Статуту, правильника, розпорядженням старшини і завсіди стояти на сторожі інтересів української нації та в обороні українського народу. Під час складання присяги, старшина і присутні члени Ради Козацької стояли струнко, віддаючи салют.

Юліян Зав'янський у парадній одягу старшого Запорожжя (1923 рік).

По скінченні присяги старший козацтва, а за ним всі присутні члени ґратулювали новоприйнятому побратимові, стискаючи йому праву руку та цілуючи його, козацьким звичаєм, на знак побратимства.

Статут обов'язував кожного запорожця реаґувати на місці на всяку образу українського народу і його гідности, навіть якби згори бачив, що стоїть перед ворожою перевагою, бо не в певній перемозі лежить сатисфакція, а в достойній і відважній реакції.

Основними засадами, на яких спиралося виховання нових членів, були: 1) виконувати точно всякий, чи накладений чи добровільний обов'язок. 2) мужньо боронити свою національну чи особисту честь. 3) дивитися просто всякій небезпеці в очі, 4) бути карним і кориснимз членом своєї спільноти.

Устрій академічного Козацтва Запорожжя, своєю формою і товариською атмосферою, як Генеральна Рада Козацька, присяга, кіш, побратимство, нагадував правильник „Війська Запорозького".

Вже з самим початком існування, бачимо в рядах Запорожжя найвизначніших діячів та особистостей тодішнього українського політичного, культурного та громадського життя на Буковині, як відомого дипломата Миколу Василька, інспектора українських шкіл на Буковині та автора численних шкільних підручників для української мови Омеляна Поповича, університетського професора О. Калужняцького, університетського професора Мільковича, професора Костинюка, професора С. Яричевського, Артима Галіпа, професора Кушнірука, а після першої всесвітньої війни університетського професора Степана Смаль-Стоцького та професора д-ра Володимира Залозецького.

Під час першої світової війни дало Запорожжя українській армії ряд старшин, котрі визначилися в боях за волю України.

Сотник В. Тотоєскул, вірний присязі, даній своїм побратимам на коші Запорожжя, поляг на полі слави під Станиславовом.

Почесний батько Запорожжя посол Микола Василько, був головним дорадником української делеґації на мирових переговорах у Берестї та причинився до сформулювання вимог української делеґації та до складення Берестейського договору між молодою Українською Народною Республікою і Центральними Державами: Австро - Угорщиною Німеччиною, Болгарією й Туреччиною.

Почесні батьки Запорожжя Степан Смаль-Стоцький, Микола Василько і Омелян Попович, були до кінця жовтня 1918-го року головними будівничими українського національного, культурного, політичного та економічного життя на Буковині.

Кінець буде

Д-р Ст. Витвицький пригадує арґентинсько-українську дружбу

Ню Йорк. — Республіка Арґентина відзначає в цьому році своє 150-річчя і з цієї нагоди президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, мавши на увазі факт, що саме Арґентина була одною з перших держав, що визнали УНР, вислав 17-го травня ц. р. на руки президента д-ра Артура Фрондізі ґратуляційного листа, в якому сказано:

„З днем Вашого великого Свята, 150-річних роковин Арґентинської Республіки, складаю на Ваші руки найсердечніші поздоровлення і побажання для славного арґентинського народу, від Уряду Української Народної Республіки в екзилі.

У свідомості нашого народу назавжди залишиться приязний акт Арґентинської Республіки, яка визнала в 1918 році незалежність Української Народної Республіки, після розвалу російської царської імперії.

З особливим почуттям вдячности згадуватиме наш народ благородну гостинність, з якою Арґентина прийняла у себе українську еміґрацію і стала для неї другою Батьківщиною.

Нехай живе і процвітає Арґентинський Народ, нехай живе і росте його Держава Арґентинська Республіка!"

● „Отомотів Ньюз" повідомляють, що автомобільна продукція в дні 19-го травня випродукувала в цьому році вже 3,000,000-не авто, а минулого року це сталося було аж 15-го червня. Ця статистика обіймає тільки особові авта.

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Наукове Засідання Мистецької Кураторії спільно з Історичною Секцією УВАН у ЗДА. Доповідь директора Українського Музичного Інституту проф. Ігоря Соневицького п. н. „Музична освіта Артема Веделя". Засідання відбудеться в неділю 29-го травня 1960 р., о годині 6-ій веч., в приміщенні Академії (11½ Вест 26 вул., Н. Й.) — Вхід вільний.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Губернатор Коллінс визначений на предсідника цьогорічної демократичної конвенції

Ню Йорк. — На засіданні організаційного конвенційного комітету демократичної партії, що відбулося у вівторок дня 24 травня ц. р. вирішено визначити губернатора ЛеРоя Коллінса з Флориди на постійного предсідника цьогорічної демократичної конвенції. Водночас із цим на головного промовця і тимчасового предсідника визначено сенатора Френка Чирча з Айдаго, гарячого прихильника нового закону про громадянські права. Сповістив пресу про це обрання голова Крайового Демократичного Комітету Пол М. Ботлер під час пресової конференції, яка відбувалася після тригодинного засідання цього Комітету, присвяченого справам майбутньої конвенції, що відбудеться в Лос Анджелес 11 липня ц. р. На попередніх конвенціях головував спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн. Республіканський Крайовий Комітет повідомляє, що головним промовцем на республіканській номінаційній конвенції має бути гавайський губернатор 39-річний Вільям Ф. Квінн. Наменування Квінна має відбутися на нарадах цього Комітету у Вашингтоні в днях від 9-11 червня. Квінн є уродженцем Рочестеру, Н. Й., закінчив правний факультет Гарвадського університету і від 1947 року працює як адвокат в Гонолюлю на Гаваях. В 1957 був наменований губернатором території Гаваїв, а минулого року його вибрали на губернатора, коли Гаваї стали 50-им стейтом ЗДА.

Совєтський тралер „Мосальск" відплив з Атлантик Сити

Атлантик Ситі, Н. Дж. — 23-го травня совєтський тралер „Мосальск" відплив на повне море з американського порту, куди він був заплив кілька днів тому, щоб передати до шпиталю свого недужого моряка Івана Балюка. Балюк нездужає, як гадають американські лікарі, внаслідок морської сульфи або якогось іншого ліку, і він залишився в шпиталі в Атлантик Ситі. Корабель чекав в порті на те, щоб дістати дозвіл від державного департаменту ще раз прибути до порту та забрати моряка Балюка, коли він видужає. Той дозвіл вже корабель дістав і тепер він ловитиме рибу вздовж побережжя Джерзі Ситі, поки не видужає Балюк. Коло Балюка залишився урядовець совєтської амбасади у Вашингтоні Віктор А. Осіпов, який є його „ангелом хоронителем".

Виїзд відбиванкових команд СУАСТ-Схід на змагання за першість ЗДА і Канади в Клівленді

Фінальні змагання за першість Української Спортової Централі Америки і Канади відбудуться вже в суботу 4-го червня 1960 року в Клівленді. Участь в цих змаганнях візьмуть по два представники Сходу, Півночі та Канади в конкуренції чоловіків та жінок.

Ланка відбиванки СУАСТ — Схід організує на ці змагання спільний виїзд автобусом. Вже поробленно заходи для замовлення охолоджуваного автобусу з вигідними до спання кріслами. Цей автобус виїжджав би до Клівленду вже в п'ятницю вечером з Ню Йорку або Пассейку, а поворот його плянований на неділю рано.

Зголошення охочих симпатиків на цей виїзд приймає ланковий СУАСТ п. Роман Свистун найпізніше до понеділка 30-го травня. Його адреса:

Mr. Roman Swystun
85 High Street
Passaic, N. J.

Цим автобусом, чи автобусами їхали б змагуни і симпатики, а кошти переїзду в обидві сторони будуть дешеві, коли зголоситься відповідне число охочих взяти участь в цій прогульці.

● **В Пейпінгу** комуністичний апарат зігнав на вулиці найбільшу антиамериканську демонстрацію за останні роки. Коло мільйона осіб слухали переданих через гучномовці промов комуно - китайських ватажків проти „американських палячів війни" та найгіршого з-посеред тих „палячів" — Айзенгавера. Його називали на тій демонстрації „кривавим різником та провідником американських бандитів".

● **На конвенції демократичних жінок в Атлантік Ситі, Н. Дж.**, промовляла жінка губернатора Ню Джерзі пані Роберт Майнер, яка твердила, що у Вашингтоні треба „зрілого проводу", який дасть країні новий президент - демократ, вибраний восени цього року.

● **Сенатська Торговельна Комісія** затвердила законопроєкт, згідно з яким впродовж 10-ох років мають вести океанографічні досліди, щоб скріпити оборону країни та влегшити рибальство. Здійснення цього проєкту коштуватиме мільйон долярів.

Рокефеллер за вичерпну дебату в справі конференції на вершинах

Ню Йорк. — Губернатор нюйоркського стейту Нелсон А. Рокефеллер висловив тут під час своєї зустрічі з журналістами конечність загально - національної вичерпної дебати над справами, зв'язаними з невдачею паризької конференції на вершинах. Відночас із цим губ. Рокефеллер перестеріг і демократів і республіканців, щоб вони не заганялися надто в цій дебати у партійні екстреми і не починали суперечки за несуттєві справи. На думку Рокефеллера громадянство повинно знати, що було зле, на яких позиціях Америка стоїть і до чого вона прямує. Спокійна основна і вичерпна дебата буде тільки виявом міцности і життєвости американської двопартійної системи. Екстреми - крик або мовчання - справі не допомагають, а тільки пошкодять. Зокрема, Рокефеллер висловив побажання в бік демократів, щоб вони не старалися приписувати всієї вини за невдачі в закордонній політиці своїм партійним опонентам. Водночас із цим Рокефеллер звернувся із закликом до членів своєї республіканської партії не боятися гострої критики, бо її заглушення було б загрозливим для національної єдности.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ТАРЗАН, ч. 4460. Засідка.

AS TARZAN'S SMALL PARTY ADVANCED THROUGH THE GLOOM—
THE MYSTERIOUS INSECT MEN WAITED IN AMBUSH...
THEN, SUDDENLY, THEY SPRANG THE TRAP!

Коли мала Тарзанова група маршувала в темряві . . .

Таємничі комахолюди чекали в засідці . . .

А тоді нагло вискочили з засідки . . .